

KÉRI KATALIN

LÁNYNEVELÉS ÉS NŐI MŰVELŐDÉS
AZ ÚJKORI MAGYARORSZÁGON

(nemzetközi kitekintéssel és nőtörténeti alapozással)

Kronosz Kiadó

Pécs, 2018

A kötet a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával jelenik meg.

A kéziratot lektorálták:

NÉMETH ANDRÁS
KELEMEN ELEMÉR
MANN MIKLÓS

Olvasószerkesztő:

BELLUS IBOLYA

ISBN 978 963 467 037 7

© Ambrusné Kéri Katalin
© Kronosz Kiadó

ELŐSZÓ

1771-ben Marosvásárhelyen a lelkész szalonnás kamrájában tanították a lányokat, mert nem volt számukra hely a fiúknak fenntartott iskolában. A 20. század elején a magyarországi – köztük az erdélyi – lányok akár egyetemet is végezhetnek. Mi történt a hosszú 19. században, vagy – még tovább tágítva a vizsgálódás időkereteit – milyen út vezetett a 17–18. századi, kezdetleges intézményes szervezettségű kora újkori lányneveléstől a 20. század minden szinten kiteljesített nőoktatásáig?

A *Magyar Pædagogia* egyik 1895-ös számában az Országos Nőképző Egyesület Önképzőköre pályázatot írt ki *A nőnevelés és oktatás története Magyarországra a millenium évéig, különös tekintettel Veres Pálné Beniczky Hermin működésére* címmel.¹ Kifejezetten hangsúlyozták, hogy a mű az akkori történetírás színvonalán álljon, és pályadíjként 1000 korona jutalmat tűztek ki. Nincs róla ismeretünk, hogy megszületett-e ez a 10–15 ívnyi, magyar nyelvű munka, mindenesetre Török István néhány évvel később azt írta ugyanennek a folyóiratnak a hasábjain, hogy a 17–18. századi leánynevelés történetének a megírása, egyáltalán az adatok összegyűjtése még várat magára, pedig véleménye szerint „érdemes volna egy kis időt szentelni a gyűjtésre, hogy hiteles adatokból állíthassa össze valaki leánynevelésünk képét az elmúlt századokról”²

Török István sorai óta nagyot változott a hazai nőnevelés-történeti kutatások helyzete. A 20–21. század számos magyar neveléstörténésze mérhetetlenül sokat tett azért, hogy neveléstörténetünknek ezt a területét jobban megismerhessük. Kutatási eredményeimet az ő műveikből kiindulva, azokból ihletet és ösztönzést merítve, rájuk támaszkodva értem el és teszem közzé; reményeim szerint új nézőpontokkal és új forrásadatokkal gazdagítva, szintetizáló igénnyel áttekintve az eddigi neveléstörténeti ismereteket, közelítve a hazai és külföldi neveléstudomány, a történettudomány és a nőtörténetírás ismeretanyagához.

¹ Rosenberg Augustza: Pályázat a nőnevelés történetének megírására. *Magyar Pædagogia* 1895. 4. évf. 607.

² Török István: Adatok leánynevelésünk történetéhez. *Magyar Pædagogia* 1901. 10. évf. 483. (A korabeli forrásokból idézett szövegeket, újságcímeket a könyvben mindvégig eredeti helyesírással közlöm.)